

Van tearoom tot koffietent - het blijft Haags

Ruim honderd jaar geleden vierden bekende Haagse tearooms als Maison Krul en Lensvelt Nicola hoogtij. Hier at de Haagse beau monde zijn taartjes. De koffietenten hadden een heel andere klantenkring: koetsiers en werklui. In de horeca was de standenmaatschappij duidelijk terug te zien.

Joop ter Heul en haar vriendinnen deden niets liever: taartjes eten! En dan minstens drie elk, met veel room. Ook mijn moeder en haar vriendinnen aten taartjes, bij Maison Krul aan het Noordeinde of bij Lensvelt Nicola in de Venestraat. Al sinds de middeleeuwen waren er bedrijfjes in deze straten. Vanaf het midden van de 19e eeuw ontwikkelden zij zich in hoog tempo tot winkelstraten. Kleine oude pandjes werden vervangen door grote winkelwoonhuizen in de stijl van de neorenaissance en later de art nouveau of jugendstil. Het werd een chic winkelgebied en daarbij hoorde een verversingssalon.

Wilhelmina en Couperus

Maison Krul was de beroemde tearoom op het Noordeinde 44. Louis Couperus was er vaste klant en koningin Wilhelmina kocht er zelf haar kersenbonbons. Het monumentale pand is een schepping van de Haagse architect Louis de Wolf, die getrouwd was met de dochter van de eigenaar. Hij had in Wenen gestudeerd en er kennis gemaakt met de Weense variant van de Jugendstil, de Sezession. In 1903, voorafgaand aan de nieuwbouw, maakten hij, zijn vrouw en zijn schoonvader een studiereis naar de Weense koffiehuisen. Na de sluiting van Maison Krul in 1970 heeft de pui het Jugendstilkarakter verloren, net als veel andere panden op het Noordeinde en in de Hoogstraat. Het fraaie interieur - een houten lambrisering ingelegd met ivoor - is gelukkig wel behouden gebleven; na veel omzwervingen is het sinds 2011 te bewonderen in het Drents Museum te Assen.

Ook in de Venestraat kon men na het winkelen genieten van thee en taart. Na het overlijden van banketbakker Gerard Nicola in 1861 nam een familielid, Gerrit Lensvelt, de bakkerij over. De door hem geopende taartjessalon achter de winkel was zo'n succes dat ook hij een aparte theesalon kon starten. Zo ontstond tearoom Lensvelt Nicola. Een nieuw pand (1902) was een ontwerp van architect Johannes Mutters jr, die werkte in de stijl van de Belgisch-Franse art nouveau. Deze zaak heeft bestaan tot 1966.

Tearoom tango

De clientèle van Krul en Lensvelt Nicola bestond voornamelijk uit deftige dames. De sfeer proeft men in de Tearoom tango, het venijnige lied dat Wim Sonneveld zong. Den Haag was toen een

*Het trotse pand van bakker Krul aan het Noordeinde.
Foto Jacob Bijl*

stad van rangen en standen. Wie zijn of haar stand op wilde houden, presenteerde bij voorkeur gebak van Krul. Nu had Krul om de hoek in de Molenstraat een loket waar het gebak van de vorige dag tegen sterk gereduceerde prijs te koop was. Maar wel in een doos met het beroemde logo erop. Haagser kan het niet in een stad waarvan men zegt dat de inwoners er aardappels halen in een vioolkist...

De twee beroemde tearooms zijn helaas verdwenen. Maar lekkere taartjes eten kan men nog volop! Allereerst zijn er de befaamde hazelnootgebakjes van Maison Kelder, al tachtig jaar een begrip in Den Haag. Tegenwoordig ook te bestellen in een strandtent of via internet. Met mijn

schoonmoeder ging ik nog echt Haags taartjes eten bij Patisserie Plasman op de Fred. Al even befaamd is de Wiener Konditorei in de Korte Poten, bijgenaamd de Haagse huiskamer. Bij drie hippere tenten rond de Grote Kerk is het eveneens goed tea-en. De Cheesecake Factory, met een sloophouten interieur, serveert alleen cheesecakes, van de klassieker citroen- tot hippe mango-, besen- of toffeetaart. Keuze uit 50 soorten. De Bakkerswinkel is ingericht door Piet Hein Eek, maar nostalgische details ontbreken niet. Beide liggen in de Torenstraat. Baklust op de Veenkade is geen tearoom, maar de eerste Haagse lunchroom met een 100% biologische kaart en heerlijke veganistische taarten.

Klassieke koffieketen

Een ander typisch Haags horecaverschijnsel was en is de koffietent. Die is meer een zaak van Hagenezen dan van Hagenaars en trekt (trok) vooral mannen. Eén van de eerste stond aan de Grote Markt. De oprichter, de Nationale Christelijke Geheelonthoudersvereniging, had ten doel 'tegenmoet te komen aan de dorstigen met niet-

De Wiener Konditorei in de Korte Poten hoek Apendans. Foto Jacob Bijl

alcoholische dranken'. Dat waren, Behalve koffie waren dat melk, Seltser water en de bekende kogelflesjes met priklimonade. Ook de Haagse adel bestreed de inname van alcoholica. Jonkvrouw Adelheid van Souterwoude was bestuurslid van de Utrechtse Zendingsvereniging en reisde regelmatig naar Utrecht vanaf het Staatsspoor (nu Centraal Station). Na terugkeer nam ze dan het 'aapje' ofwel een huurkoetsje naar huis. Niet zonder risico, want de koetsiers waren vaak dron-

Koffietent 'de Keulse pot', Pompstationsweg. Foto Christine Sijbesma

ken. Zo zou een koetsier met koets en al bij de Noordwal de plomp zijn ingereden. In 1898 gaf de freule daarom opdracht voor een rijdende koffietent. Deze toerde vanaf de Rijnstraat langs alle wachtende koetsiers en verstreekte hun koffie voor 3 cent per kop, in de hoop dat zij de jenever lieten staan. Ook bij de koffietenten komt de Haagse standenmaatschappij om de hoek kijken. Arbeiders, die in de deftige panden aan het werk waren, konden er toch moeilijk samen met de heer en vrouw des huizes koffiedrinken en lunchen, zij schaftten in de koffietentjes. Daar zijn ze nog steeds klant, ook nu de standenmaatschappij niet meer zo sterk de stad tekent.

Hoewel veel klassieke koffietenten zijn verdwenen, zijn er nog ruim vijftig over, zowel op het veen als op het zand. De eenvoudige houten bouwsels nemen vaak een prominente plek in op een plein of in de middenberm van een statige laan. De laatste 53 zijn beschreven in het boek *Morgen gratis koffie... koffietenten in en om Den Haag*, door Jan en Frans de Leef (uitverkocht, maar ter inzage bij onder meer De Boshut aan de Badhuisweg). Ze heten vaak naar hun uitzicht: Duinzicht, het Pleintje, de Brug, naar een vrouw (de uitbaatster?): Rooie Renée, Annie, Monique of naar de locatie: Oosteinde, Statenplein, Berestein. Hun oorspronkelijke doelgroep, drinkende koetsiers en schaftende werklieden, heeft zich inmiddels uitgebreid met fietsers en wandelaars. Alleen in het Benoordenhout ontbreken de koffietenten. Zou daar indertijd de jenever niet gestroomd hebben?

Christine Sijbesma